

Wensen van goede doelen bij de afwikkeling van nalatenschappen *versie juni 2021*

Deze notitie is door Goede Doelen Nederland in samenwerking met EPN (Vereniging van Estate Planners in het Notariaat) opgesteld.

Inleiding

Doel

Deze notitie is geschreven om op een eenvoudige manier de beweegredenen en motivatie van goede doelen erfgenamen weer te geven bij hun besluitvorming in diverse facetten van de aanvaarding en afwikkeling van nalatenschappen.

Begunstiging

Goede doelen worden regelmatig zonder voorkennis opgenomen in een testament. Goede doelen ervaren deze benoemingen als bijzonder en zijn de erflater dankbaar voor het vertrouwen door deze benoeming. Goede doelen wensen daarom op een integere en verantwoorde manier om te gaan met de aanvaarding van een legaat of nalatenschap.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Goede doelen dragen een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Deze strekt zich ook uit tot de in het testament vermelde legaten en erfstellingen. Mede vanuit interne integriteitsdoelen hebben zij belang bij een correcte (interne) behandeling van de ontvangen nalatenschappen. Goede doelen treden als erfgenaam in de voetsporen van erflater en voelen zich als zodanig ook medeverantwoordelijk en betrokken bij een juiste afwikkeling van de nalatenschap. Goede doelen wensen zorgvuldig om te gaan met de afwikkeling van nalatenschappen en legaten, mede om te voorkomen dat onverwachte zaken die daaruit voortvloeien door donateursgelden bekostigd worden.

Verantwoording/accountantscontrole

Goede doelen en met name de ANBI-instellingen zijn gebonden aan regelgeving. Het uitgangspunt is dat nalatenschappen gewaardeerd moeten worden op het moment dat de waarde van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld. Steeds weer worden de goede doelen bij de accountantscontrole getoetst of zij een betrouwbare schatting van de te verwachten nalatenschappen hebben opgenomen. Deze verplichting volgt uit richtlijnen over verslaggeving van baten uit nalatenschappen in hun jaarrekening en jaarverslag. Bij de jaarlijkse accountantscontrole moeten onder meer stukken worden overlegd waaruit de samenstelling van de nalatenschap blijkt, dan wel waaruit de mutatie in (één van de) bestanddelen van de nalatenschap blijkt.

Gedurende het jaar en bij de controle op de jaarrekening worden de (grotere) goede doelen ook gecontroleerd op de voortgang van de afwikkeling van nalatenschappen. De schattingen van de te verwachten nalatenschappen dienen op basis van het verloop van de afwikkeling bijgesteld te worden. De goede doelen vragen mede daarom aan de notaris of executeur regelmatig naar ontwikkelingen van de afwikkeling van de nalatenschap.

De accountantscontrole ziet ook op de verwerking en waardering van nalatenschappen belast met (vrucht)gebruik en tweetrapsmakingen. Indien een recht van (vrucht)gebruik is gelegateerd, is het testament bepalend voor de bevoegdheden van de (vrucht)gebruiker. Het zal van die bevoegdheden afhangen of er een waardering door het goede doel dient plaats te vinden.

Communicatie

Goede doelen en het notariaat stellen een constructieve samenwerking op prijs. Veel goede doelen hebben kundige en ervaren medewerkers in dienst en zijn zich bewust van hun positie en zijn in staat onderscheid te maken tussen bijvoorbeeld hun juridische positie als erfgenaam en/of legataris.

Goede doelen wensen graag tijdig en volledig geïnformeerd te worden over opengevallen nalatenschappen waarin zij gerechtigd zijn. Daarbij zijn zij zich ervan bewust dat ook de notariskantoren binnen de wettelijke kaders opereren. De informatievoorziening van de notaris hangt af van zijn opdracht of rol. Een notaris kan als executeur, boedelgevolmachtigde, betrokken notaris of boedelnotaris bij de afwikkeling van een nalatenschap werkzaamheden verrichten. Bij deze rollen horen verschillende bevoegdheden.

In deze notitie gaan we ervan uit dat de notaris optreedt als executeur of boedelgevolmachtigde.

Gewenste informatie

Goede doelen ontvangen graag van alle erfstellingen bericht, ook van legaten, bij voorkeur van de betrokken notaris. Daarbij is het voor goede doelen belangrijk om als erfgenaam een kopie van het volledige testament te ontvangen, dan wel als legataris een kopie van de relevante gedeelten van het testament.

Notariële en overige officiële documenten, zoals de akte beneficiaire verklaring en verklaring van erfrecht zijn essentieel voor de bepaling van de positie van de goede doelen en de betrokken partijen.

Input

In het kader van de afwikkeling van nalatenschappen staat de werkgroep Schenken en Nalaten van Goede Doelen Nederland open voor input vanuit het notariaat.

(Gewenste) informatievoorziening door notaris die handelt als executeur of boedelgevolmachtigde aan goede doelen

Algemeen	
beweegrede	Het goede doel verneemt graag, indien bekend en voor zover daarover mededelingen kunnen worden gedaan, de beweegrede van erflater voor de vermelding van het goede doel in het testament.

Legaat vast bedrag of bepaald goed	
testament	Aan het goede doel een uittreksel dan wel een letterlijke aanhaling van de relevante gedeelten van het testament toezenden. Relevant is de datum waarop het testament is verleden, de naam en plaats van vestiging van de notaris voor wie het testament is verleden, de persoonsgegevens en adres van de erflater en de passage waarin het legaat wordt beschreven. Het goede doel ontvangt graag de overlijdensdatum van erflater.

Legaat bedrag ter grootte van percentage	
testament	Aan het goede doel een uittreksel dan wel een letterlijke aanhaling van de relevante gedeelten van het testament toezenden. Relevant is de datum waarop het testament is verleden, de naam en plaats van vestiging van de notaris voor wie het testament is verleden, de persoonsgegevens en adres van de erflater en de passage waarin het legaat wordt

	beschreven. Het goede doel ontvangt graag de overlijdensdatum van erflater.
boedelbeschrijving	In de beginfase van de afwikkeling de boedelbeschrijving toezenden, zodat het goede doel de mogelijkheid heeft het legaat te waarderen.
vaststelling omvang legaat	Bij uitkering een berekening van het legaat en een kopie van het relevante gedeelte van de aangifte en aanslag erfbelasting toezenden alsmede een kopie van overige onderliggende stukken op basis waarvan de omvang van het legaat berekend is.

Erfdeel	
informereren goede doel	Het goede doel wordt graag geïnformeerd over het erfgenaamschap, in ieder geval op het moment dat de verklaring van executele wordt afgegeven. ¹ Aan het goede doel een kopie van het volledige testament toezenden. Graag in de eerste brief zoveel mogelijk informatie verstrekken over de omvang en/of samenstelling van de nalatenschap in verband met het al dan niet beneficiair aanvaarden van de nalatenschap; in het uiterste geval aangeven of het saldo van de nalatenschap ruimschoots voldoende is om schulden (waaronder de legaten) van de nalatenschap en de afwikkelingskosten te kunnen voldoen.
bespreking	Indien een bespreking met betrokkenen wordt gehouden, graag het goede doel hierover informeren zodat het goede doel over eventuele aanwezigheid kan beslissen.
boedelbeschrijving	Het goede doel ontvangt graag in de beginfase van de afwikkeling een boedelbeschrijving.
beneficiaire aanvaarding of verwerping	Goede doelen kunnen op grond de statuten veelal de nalatenschap slechts beneficiair aanvaarden of verwerpen. Indien blijkt dat het saldo van de nalatenschap negatief is, kan het goede doel besluiten de nalatenschap te verwerpen, aangezien het goede doel als opdrachtgever gehouden kan zijn boedel- en vereffeningkosten te voldoen.
inboedel	Indien de inboedel mogelijk waarde heeft, ontvangt het goede doel graag een taxatierapport.

¹ zie ook het verslag van de Werkgroep Notariële Deontologie in WPNR 2004/6585, alsmede “Nogmaals enige beschouwingen over de notariële deontologie bij een nalatenschap”, WPNR 2006/6687.

	Niet waardevolle (persoonlijke) goederen met emotionele waarde kunnen op verzoek en in overleg aan naasten worden afgegeven.
registergoed(eren)	Een taxatie van het registergoed verzorgen bij voorkeur door een andere makelaar dan de verkopende makelaar. ² Het goede doel ontvangt graag het verkoopvoorstel of de verkoopvoorstellen van de makelaar(s). Graag voorafgaand aan het ondertekenen van de koopovereenkomst, deze ter beoordeling toesturen met betrekking tot de opgenomen vrijwaringen.
effectenportefeuille	Zo spoedig mogelijk met het goede doel overleggen over de verkoop van (het aandeel in) de effecten. Graag een effectenoverzicht aan het goede doel verstrekken, zodat de dividendbelasting kan worden teruggevorderd.
legitieme portie	Of een executeur een legitimaris moet benaderen hangt af van de wens van de erflater en het standpunt van het goede doel.
verzoek vergoedingen/kosten van naasten	Het goede doel ontvangt graag zoveel mogelijk informatie (zijn er bijvoorbeeld afspraken over deze vergoedingen/kosten met de erflater gemaakt) en een onderbouwd verzoek.
voorschotten	Een goed doel overlegt graag of de uitkering van een voorschot tijdens de afwikkeling van de nalatenschap mogelijk is.
periodiek informeren	Het goede doel wordt graag regelmatig geïnformeerd over de voortgang van de afwikkeling, graag met onderliggende stukken (bijvoorbeeld koopovereenkomst, akte van levering, nota van afrekening, kopie aangifte en aanslag erfbelasting).

Vruchtgebruik en tweetrapsmaking	
boedelbeschrijving	Ook in dit geval ontvangt het goede doel graag in de beginfase van de afwikkeling een boedelbeschrijving.
afspraken	Het is voor de (vrucht)gebruiker(s) en de bloot-eigena(a)r(en) respectievelijk de bezwaarde(n) en verwachter(s) van belang, voor zover van toepassing, dat er goede afspraken worden gemaakt die voor alle partijen tijdens het (vrucht)gebruik respectievelijk het bezwaar goed werkbaar zijn, zodat elke partij weet

² Zie ook de specifieke wensen van goede doelen-erfgenamen bij taxatie en verkoop van registergoederen met als bijlagen twee model koopovereenkomsten (woning en appartementsrechten) <https://www.goededoelennederland.nl/kennis-diensten/schenken-nalaten/voor-notarissen-executeurs-en-makelaars>

	waar hij aan toe is, bijvoorbeeld over de jaarlijkse opgave (zoals het deponeren bij de notaris) en het doen van schenkingen.
inschrijving in CTR (tweetrapsmaking)	Graag de verklaring van erfrecht of boedelbeschrijving inschrijven in het Centraal Testamentenregister, zodat de erfgenamen van de bezwaarde te zijner tijd van de tweetrapsmaking kennis kunnen nemen.

Informatie, richtlijnen en handleidingen

Goede Doelen Nederland biedt op haar website www.goededoelennederland.nl informatie, richtlijnen en handleidingen voor notarissen, executeurs en makelaars om hen van dienst te zijn wanneer een goed doel als erfgenaam of legataris is aangewezen.³

³ <https://www.goededoelennederland.nl/kennis-diensten/schenken-nalaten/voor-notarissen-executeurs-en-makelaars>